

Rozwijanie myślenia krytycznego u uczniów – klucz do sukcesu w XXI wieku

31 marca 2025 r.

Warsztat poprowadzi: **Marlena Kowalska**

Poznajmy się

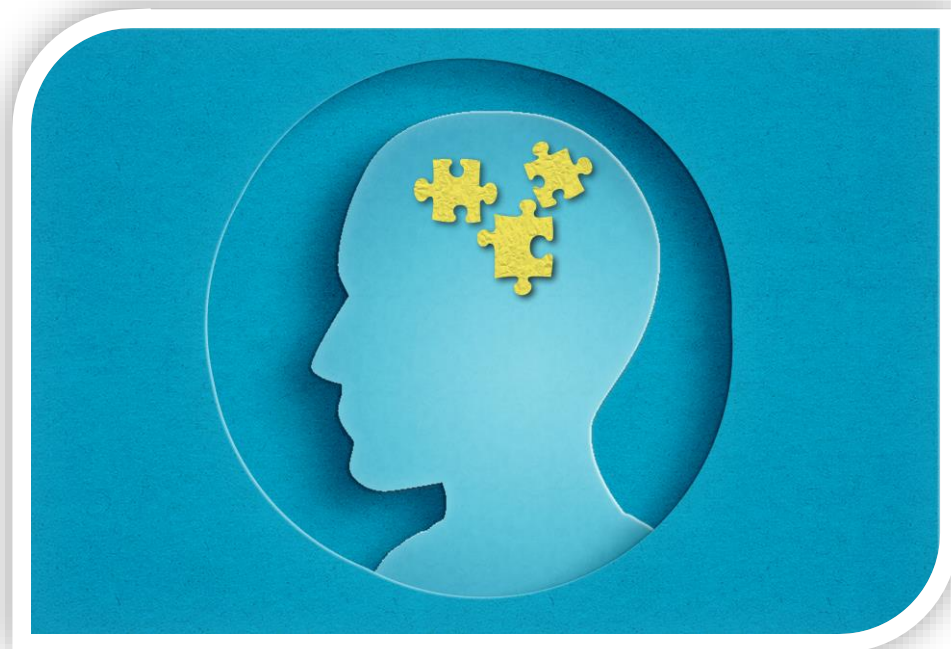
5 słów o sobie
wakelet – w grupie ESEP

Jakie cechy
powinien mieć
uczeń
przygotowany do
funkcjonowania we
współczesnym
świecie?

answergarden - [KLIK](#)

Plan na dziś

- Co to jest krytyczne myślenie?
- Dlaczego jest ważne w edukacji?
- Jak wpływa na rozwój uczniów?

Definicja krytycznego myślenia

- Umiejętność analizy, oceny i syntezy informacji.
- Świadome podejmowanie decyzji i refleksja nad własnym procesem myślenia.
- Myślenie niezależne i rozwiązywanie problemów.

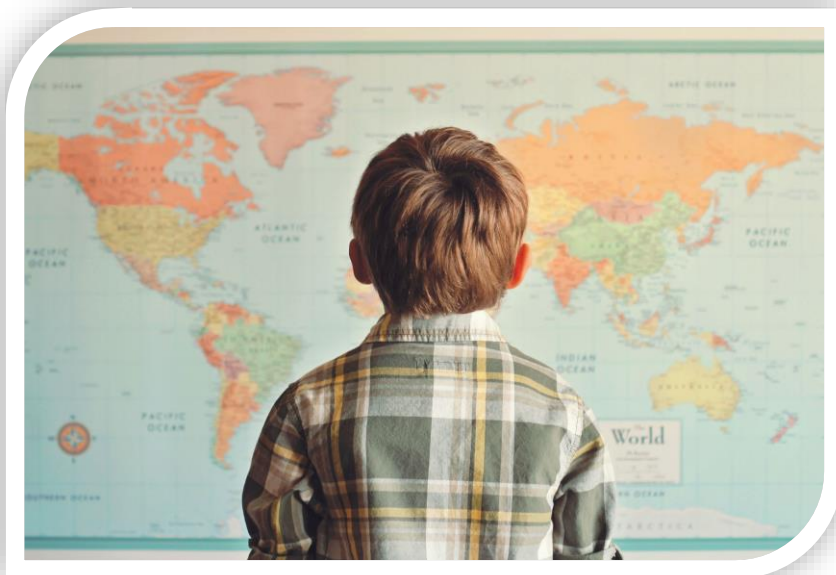

Znaczenie krytycznego myślenia w życiu ucznia

- Pomaga w nauce i rozumieniu treści (przyswajanie i przetwarzanie informacji).
- Wzmacnia umiejętność argumentowania i obrony własnych poglądów.
- Uczy dostrzegania manipulacji i fałszywych informacji.
- Wspiera rozwój kreatywności i innowacyjnego myślenia.

Jakie sytuacje szkolne
wymagają od uczniów
krytycznego
myślenia?

Jakie sytuacje szkolne wymagają od uczniów krytycznego myślenia?

- Rozwiązywanie problemów matematycznych i logicznych.
- Analiza tekstów literackich i historycznych.
- Interpretacja danych i statystyk na lekcjach przyrodniczych.
- Weryfikacja informacji w mediach i Internecie.
- Podejmowanie decyzji w pracy zespołowej.
- Argumentowanie własnych opinii podczas debat i dyskusji.

Dobra praktyka

Sztuka pytania - 15 pytań do tekstu

Któregoś dnia zjawił się u filozofa Sokratesa jakiś człowiek i chciał się z nim podzielić pewną wiadomością.

– Posłuchaj Sokratesie, koniecznie muszę ci powiedzieć, jak się zachował twój przyjaciel.

– Od razu Ci przerwę – powiedział mu Sokrates – i zapytam, czy pomyślałeś o tym, żeby przesiać to, co masz mi do powiedzenia przez trzy sita?

A ponieważ rozmówca spojrzał na niego nic nierozumiejącym wzrokiem, Sokrates tak to objaśnił:

– Otóż, zanim zaczniemy mówić, zawsze powinniśmy przesiać to, co chcemy powiedzieć, przez trzy sita.

Przypatrzmy się temu. Pierwsze sito to sito prawdy. Czy sprawdziłeś, że to, co masz mi do powiedzenia, jest doskonale zgodne z prawdą?

– Nie, słyszałem, jak o tym mówiono, i...

– No cóż... sądzę jednak, że przynajmniej przesiałeś to przez drugie sito, którym jest sito dobra. Czy to, co tak bardzo chcesz mi powiedzieć, jest przynajmniej jakąś dobrą rzeczą?

Rozmówca Sokratesa zawahał się, a potem powiedział:

– Nie, niestety, to nie jest nic dobrego, wręcz przeciwnie?

– Hm! – Westchnął filozof. – pomimo to przypatrzmy się trzeciemu situ. Czy to co pragniesz mi powiedzieć, jest przynajmniej pożyteczne?

– Pożyteczne? Raczej nie...

– W takim razie nie mówmy o tym wcale! – powiedział Sokrates. – Jeżeli to, co pragniesz wyjawić, nie jest ani prawdziwe, ani dobre, ani pożyteczne, wolę nic o tym nie wiedzieć. A i tobie radzę, żebyś o tym zapomniał.

Michel Piquemal „Bajki filozoficzne”

Sztuka pytania

- Tworzenie quizów
- Gra typu Va bank
- Bingo/statki - [LINK](#)

Metoda sokratejska – zadawanie pytań zamiast podawania gotowych odpowiedzi

Polega na prowadzeniu rozmowy poprzez serię pytań. Zamiast podawać gotowe odpowiedzi, nauczyciel pomaga uczniom samodzielnie dochodzić do wniosków poprzez kierowanie ich myśleniem.

Główne założenia metody:

- ✓ **Uczeń jako aktywny uczestnik procesu myślowego** – nauczyciel nie przekazuje wiedzy wprost, lecz prowokuje do refleksji.
- ✓ **Krytyczne myślenie i analiza** – uczniowie uczą się rozważać różne perspektywy, sprawdzać argumenty i wyciągać logiczne wnioski.
- ✓ **Zadawanie pytań zamiast podawania faktów** – prowadzący pomaga uczniowi dojść do prawdy poprzez stopniowe odkrywanie problemu.

Typy pytań w metodzie sokratejskiej:

- **Pytania otwierające** – pomagają zdefiniować temat i pobudzić myślenie (np. *Co sądzisz o...?*).
- **Pytania o założenia** – zmuszają do refleksji nad przyjętymi przekonaniami (*Na jakiej podstawie tak uważasz?*).
- **Pytania o dowody i przykłady** – pomagają sprawdzić, czy argumenty są uzasadnione (*Jakie masz dowody na to twierdzenie?*).
- **Pytania o konsekwencje** – skłaniają do analizy skutków (*Co się stanie, jeśli wszyscy przyjmą tę opinię?*).
- **Pytania o alternatywne punkty widzenia** – uczą dostrzegać różne perspektywy (*Czy są inne sposoby spojrzenia na tę kwestię?*).

Jak wykorzystać metodę sokratejską w klasie?

- ◆ **Dyskusja wokół problemu** – np. „Czy sztuczna inteligencja to zagrożenie czy szansa?”
- ◆ **Analiza tekstów i źródeł** – uczniowie uczą się krytycznej oceny informacji.
- ◆ **Praca w parach lub małych grupach** – uczniowie mogą zadawać sobie nawzajem pytania sokratejskie.
- ◆ **Nauka poprzez dociekanie** – np. nauczyciel zamiast mówić „To jest przyczyna rewolucji”, pyta „Jakie wydarzenia mogły wpłynąć na wybuch rewolucji?”.

Narzędzia TOC – gałązka logiczna

Gałązka logiczna to jedno z narzędzi Teorii Ograniczeń (TOC – Theory of Constraints), które pomaga uczniom w analizie **związków przyczynowo-skutkowych**. Służy do identyfikowania problemów, ich przyczyn oraz potencjalnych konsekwencji, co wspiera rozwój logicznego myślenia i umiejętności argumentacji.

Główne założenia narzędzia:

- ✓ Uczniowie uczą się dostrzegać związki między wydarzeniami, faktami i decyzjami.
- ✓ Analiza przyczyn i skutków pozwala zrozumieć, jak jedno działanie wpływa na inne.
- ✓ Uczniowie formułują wnioski i testują swoje hipotezy na podstawie logicznych powiązań.

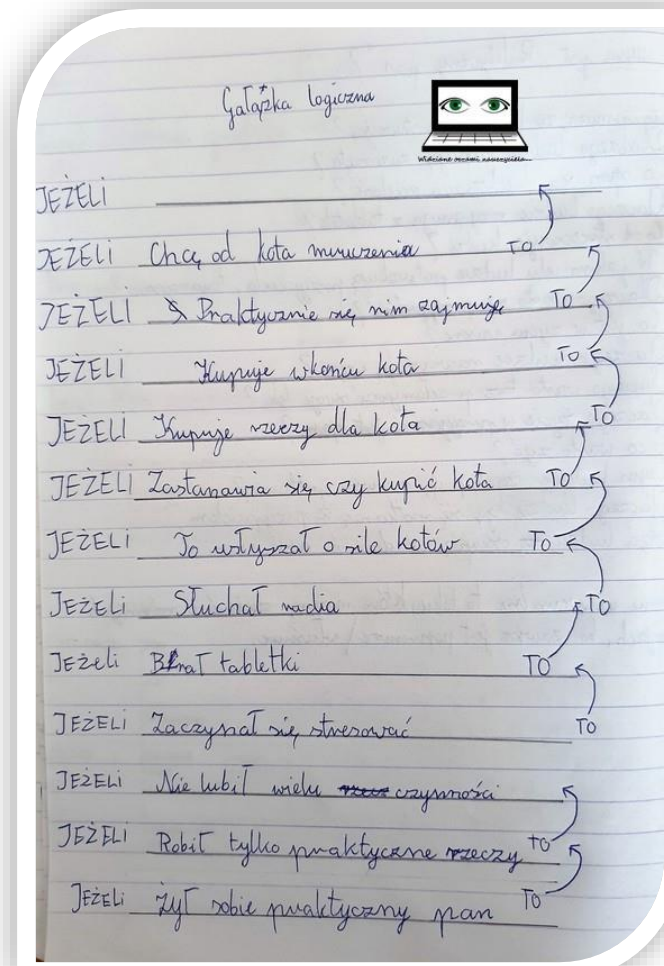
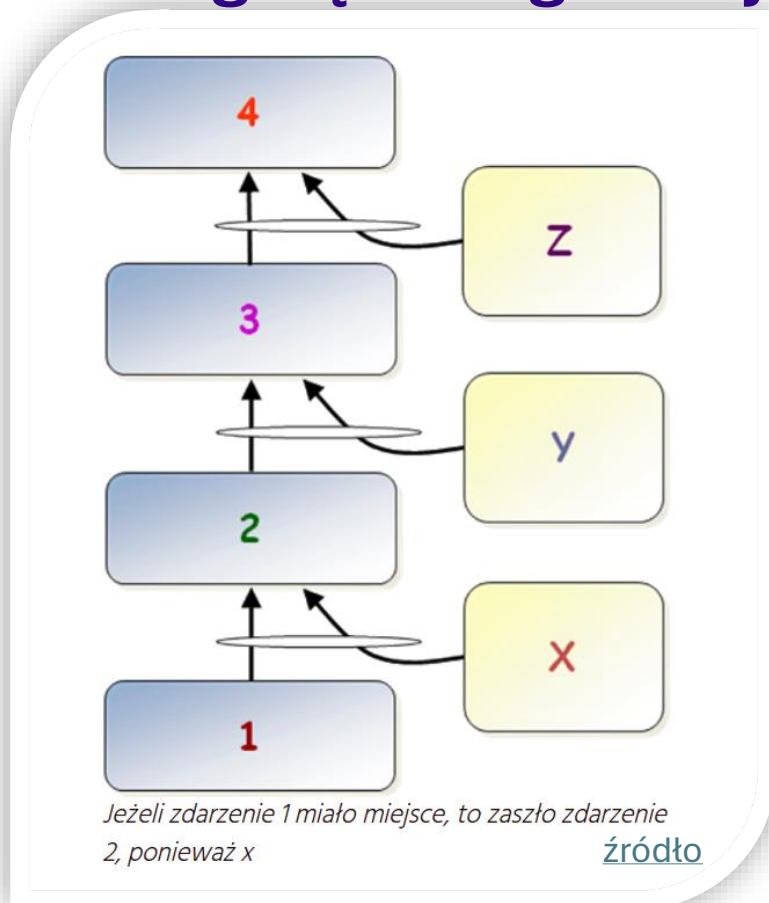

Struktura gałązki logicznej:

- **Punktem wyjścia** jest problem, sytuacja lub zagadnienie do przeanalizowania.
- **Następnie uczniowie identyfikują przyczyny** – co doprowadziło do danej sytuacji?
- **Tworzą ciąg skutków** – co może się wydarzyć w wyniku tej sytuacji?
- **Sprawdzają logikę powiązań** – czy każda przyczyna rzeczywiście prowadzi do określonego skutku?

Struktura gałązki logicznej:

[blog](#)

Jak wykorzystać gałązkę logiczną w klasie?

- ◆ **Analiza literatury** – Co doprowadziło do decyzji bohatera? Jakie mogłyby być alternatywne skutki?
- ◆ **Historia i WOS** – Jakie były przyczyny wybuchu wojny? Jakie skutki miała rewolucja przemysłowa?
- ◆ **Nauki przyrodnicze** – Jak zmiany w ekosystemie wpływają na populacje organizmów?
- ◆ **Etyka i wartości** – Jakie konsekwencje może mieć podejmowanie decyzji moralnych?

Debata oksfordzka – sztuka argumentacji i krytycznego myślenia

Czym jest debata oksfordzka?

To ustrukturyzowana forma dyskusji, w której dwie drużyny – propozycji i opozycji – spierają się na zadany temat.

Celem jest nie tylko obrona swojego stanowiska, ale także przekonanie publiczności do swoich argumentów poprzez logiczne, rzeczowe i merytoryczne wypowiedzi.

Główne założenia debaty:

- ✓ **Rygorystyczna struktura** – każda strona ma określony czas na prezentację swoich argumentów.
- ✓ **Siła argumentacji ponad emocjami** – uczestnicy muszą posługiwać się faktami, logiką i precyzyjną argumentacją.
- ✓ **Umiejętność obalania argumentów przeciwnika** – kluczowe jest wsłuchiwanie się w drugą stronę i odpowiadanie na jej tezy.
- ✓ **Zasady kultury dyskusji** – uczestnicy nie przerywają sobie i nie atakują personalnie oponentów.

Struktura debaty oksfordzkiej:

- 1 **Marszałek debaty** – prowadzi dyskusję, pilnuje zasad i przyznaje głos mówcom.
- 2 **Drużyna propozycji** – broni postawionej tezy (np. „Media społecznościowe szkodzą młodzieży”).
- 3 **Drużyna opozycji** – argumentuje przeciwko tezie.
- 4 **Publiczność** – słucha argumentów, może zadawać pytania i decyduje o wyniku debaty.

Nasza praktyka

Przebieg debaty:

- 1.Wprowadzenie** – marszałek przedstawia temat i zasady.
- 2.Wystąpienia pierwszych mówców** – każda strona przedstawia swoje stanowisko (np. 3-5 minut).
- 3.Wystąpienia drugich i trzecich mówców** – rozwinięcie argumentacji, kontrargumenty wobec przeciwników.
- 4.Dyskusja otwarta** – możliwość zadawania pytań przez publiczność lub krótkie polemiki.
- 5.Podsumowanie – mówcy końcowi** podkreślają kluczowe argumenty.
- 6.Głosowanie publiczności** – decyduje, która strona była bardziej przekonująca.

Jak wykorzystać debatę oksfordzką w klasie?

- ◆ **Historia** – „Czy powstanie styczniowe miało sens?”
- ◆ **WOS** – „Czy wprowadzenie głosowania od 16. roku życia to dobry pomysł?”
- ◆ **Język polski** – „Czy lektury szkolne powinny być dostosowane do współczesnych realiów?”
- ◆ **Biologia** – „Czy klonowanie ludzi powinno być legalne?”

Praktyka

Czym dla Ciebie jest myślenie krytyczne?

Rutyna:

Kolor

Symbol

Obraz

Krytyczne myślenie w przyszłości

- Przygotowanie do wyzwań współczesnego świata (np. technologie, zmiany na rynku pracy).
- Umiejętność rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji.
- Lepsze funkcjonowanie w społeczeństwie i demokratyczne postawy.

Podsumowanie

- Krytyczne myślenie to nie tylko kompetencja, ale kluczowa umiejętność na całe życie.
- Każdy nauczyciel może je rozwijać poprzez odpowiednie pytania, zadania i aktywności.
- Im więcej przestrzeni na myślenie i analizę, tym lepiej przygotowani uczniowie na przyszłość.

Q&A

Zapraszam do kontaktu:

Marlena Kowalska

Adres email: panikowalska.poczta@gmail.com

Akademia Krytycznych Umysłów

31 marca - 1 kwietnia 2025
online - platforma Clickmeeting

SPOTKANIE
W FORMULE
ONLINE

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

